

Planowanie i realizacja podstawy
programowej dla uczniów
z niepełnosprawnością intelektualną
w stopniu umiarkowanym lub znacznym w
szkole podstawowej

CEL PREZENTACJI

- Przybliżenie założeń nowej podstawy programowej.
- Rozwijanie umiejętności planowania edukacji z uczniami z NI w stopniu umiarkowanym lub znacznym.
- Zwiększenie skuteczności wspierania rozwoju i osiągnięć uczniów.
- Rozwijanie refleksyjnej praktyki nauczyciela.

PROGRAM

Blok 1. Nowe spojrzenie na edukację – od treści do rozwoju ucznia.

Blok 2. Indywidualizacja procesu nauczania w praktyce.

Blok 3. Planowanie pracy w oparciu o podstawę programową.

Blok 4. Doświadczenia edukacyjne w pracy z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

REFORMA26
KOMPAS JUTRA

KOMPAS JUTRA

AUTORKI

dr Katarzyna Cichocka-Segiet

dr Magdalena Zając

dr Emilia Danowska-Florczyk

Magdalena Olejniczak-McKay

Alina Sarnecka

Agnieszka Pilch

Justyna Hadryś

dr Beata Rola - koordynatorka

REFORMA26
KOMPAS JUTRA

KIERUNEK: KOMPAS JUTRA

BLOK 1

Nowe spojrzenie na edukację – od treści do rozwoju ucznia

Zakres tematyczny:

- założenia merytoryczne nowej podstawy programowej,
- kluczowe zmiany w podstawie programowej.

PRZYCZYNY ZMIAN – rekomendacje nauczycielek i nauczycieli

1

• Wspieranie rozwoju osobistego i społecznego uczniów.

2

• Budowanie szkoły opartej na dialogu, doświadczeniu i współdecydowaniu.

3

• Zwiększenie autonomii i personalizacji edukacji.

ZAŁOŻENIA MERYTORYCZNE

1

• Komunikacja jako kluczowy obszar rozwoju.

2

• Elastyczność doboru efektów.

3

• Opracowanie efektów uczenia się na podstawie założeń koncepcji ICF.

4

• Uwspólnienie obszarów nauczania z pozostałym podstawami.

ZMIANY W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ

1. Wzmocnienie aspektów związanych z wsparciem samodzielności / sprawczości ucznia i jego funkcjonowaniem w środowisku lokalnym.
2. Uwzględnienie różnorodnych ścieżek rozwoju, którymi podążają uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną.
3. Uwzględnienie faktu, że istnieją graniczne możliwości realizacji określonych celów kształcenia i efektów uczenia się.

ZMIANY W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ

1

Część wspólna:

- cele kształcenia i wychowania,
- kompetencje fundamentalne, przekrojowe i sprawczość,
- działalność wychowawcza szkoły i sposób organizowania środowisk edukacyjnych.

2

Część specyficzna:

- zadania szkoły,
- formy zajęć,
- efekty uczenia się w zakresie wiedzy i umiejętności,
- warunki i sposoby realizacji,
- wymagania w zakresie doświadczeń edukacyjnych.

ZMIANY W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ

- 1 • Rozszerza i dookreśla katalog kompetencji, wprowadzając pojęcia kompetencji fundamentalnych (językowe, matematyczne, cyfrowe) oraz przekrojowych (poznawcze, społeczne, osobiste).
- 2 • Wprowadza koncepcję uczniowskiej sprawczości – samoorzecznictwa.
- 3 • Wprowadza obowiązek doświadczeń edukacyjnych.
- 4 • Rozszerza elementy wiedzy o rozwoju człowieka, w tym zagadnień dotyczących seksualności oraz przygotowania do pełnienia ról w dorosłości.

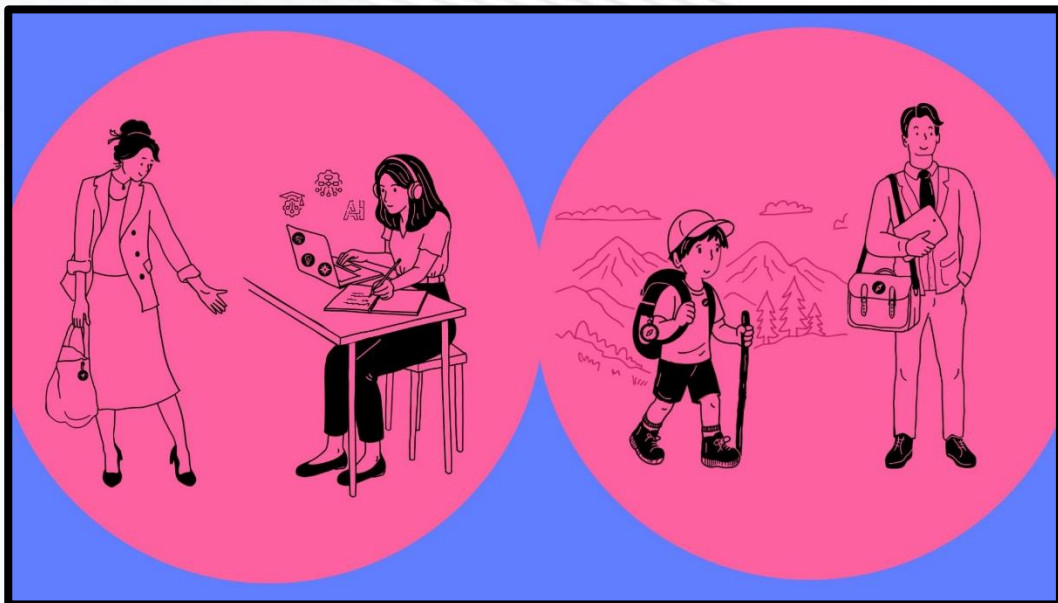
ZMIANY W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ

Zajęcia edukacyjne:

- porozumiewanie się
- edukacja środowiskowa
- edukacja społeczna
- edukacja osobista i zdrowotna
- edukacja artystyczna
- wychowanie fizyczne

PODSUMOWANIE

Edukacja powinna być dostosowana do indywidualnych potrzeb, możliwości i potencjału każdego ucznia.

Realizacja celów i zadań edukacyjnych ma swoje granice organizacyjne, rozwojowe i komunikacyjne.

REFORMA26
KOMPAS JUTRA

**Zmiany w szkole to korzyści
dla wszystkich:**

UCZNIOWIE

BLOK 2

Indywidualizacja procesu nauczania w praktyce

Zakres tematyczny:

- trzystopniowy model wsparcia,
- zakres treści w danych obszarach podstawy programowej,
- efekty uczenia się jako punkt odniesienia dla planowania działań.

TRZYSTOPNIOWY MODEL WSPARCIA

	Stopień samodzielności ucznia	Rozwój umiejętności
I	wysoki stopień samodzielności, duża niezależność	• umiejętność wykonywania wielu codziennych zadań, • rozumienie obowiązujących w otoczeniu zasad społecznych i stosowanie się do nich, • umiejętność wyrażania potrzeb, podejmowania decyzji, • uczestniczenia w zajęciach edukacyjnych dostosowanych do możliwości ucznia.
II	częściowa samodzielność	• potrzeba pomocy w codziennych czynnościach, • aktywne uczestnictwo w prostych formach edukacji i życia społecznego, • posługiwanie się komunikacją wspomagającą i alternatywną
III	niski stopień samodzielności	• znacznie ograniczone możliwości komunikacyjne, poznawcze, ruchowe • uczeń wymaga pełnego zaangażowania osoby wspierającej.

Źródło: opracowanie własne.

	MOCNE STRONY	TRUDNOŚCI	POZIOM WSPARCIA
ROZWÓJ POZNAWCZY			
ROZWÓJ EMOCJONALNO-S POŁECZNY			
KOMUNIKACJA			
ROZWÓJ RUCHOWY			

PODSTAWA PROGRAMOWA – SKRINING

- I. Porozumiewanie się
- II. Edukacja środowiskowa
- III. Edukacja społeczna
- IV. Edukacja osobista i zdrowotna
- V. Edukacja artystyczna
- VI. Wychowanie fizyczne

- I. Uczenie się i stosowanie wiedzy
- II. Zachowania społeczne we wzajemnych kontaktach – przystosowanie społeczne i emocjonalne
- III. Porozumiewanie się
- IV. Aktywność ruchowa
- V. Dbanie o siebie

PODSTAWA PROGRAMOWA – KSZOF/ ICF

I. Porozumiewanie się

II. Edukacja środowiskowa

III. Edukacja społeczna

IV. Edukacja osobista i zdrowotna

V. Edukacja artystyczna

VI. Wychowanie fizyczne

- I. Uczenie się i stosowanie wiedzy
- II. Ogólne zadania i obowiązki
- III. Porozumiewanie się
- IV. Poruszanie się – w tym mobilność i aktywność manualna
- V. Dbanie o siebie, samoobsługa i samodzielność
- VI. Życie domowe
- VII. Wzajemne kontakty i związki międzyludzkie
- VIII. Kształcenie szkolne – rola ucznia
- IX. Życie w społeczności lokalne

ZAKRES TREŚCI W OBSZARACH

Porozumiewanie się
realizowane na wszystkich
zajęciach

Edukacja środowiskowa
rozwój poznawczy
(umiejętności szkolne)
korzystanie z narzędzi i
technologii

Edukacja społeczna
elementy doradztwa
zawodowego
i edukacji obywatelskiej

**Edukacja osobista i
zdrowotna**
pierwsza pomoc
przedmedyczna

Edukacja artystyczna
świadomy odbiór sztuki
poczucia tożsamości
kulturowej

Wychowanie fizyczne
orientacja w ciele i
przestrzeni
współpraca i zasady fair play

1 •

Etyka to zajęcia, których celem jest wprowadzenie uczniów w świat wartości, szacunku do siebie i innych oraz wspieranie prawidłowego funkcjonowania w relacjach międzyludzkich. Treści te, są obecne i realizowane w sposób zintegrowany podczas wszystkich zajęć edukacyjnych.

2 •

Zajęcia rewalidacyjne są zajęciami o charakterze terapeutycznym, usprawniającym, doskonalącym, korygującym oraz stymulującym.

3 •

Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej obejmują działania diagnostyczne, terapeutyczne, edukacyjne, profilaktyczne oraz wspierające rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny ucznia.

Obszar	Wybrany efekt uczenia się z podstawy	Poziom I – wysoki stopień samodzielności	Poziom II – częściowa samodzielność	Poziom III – niski stopień samodzielności
1. Porozumiewanie się	Uczeń rozmawia zgodnie z zasadami interakcji społecznej z drugą osobą lub w grupie.	Uczeń samodzielnie inicjuje krótką rozmowę, zwraca się do rozmówcy, czeka na swoją kolej, odpowiada na pytania i kończy rozmowę w akceptowany sposób.	Uczeń uczestniczy w rozmowie z pomocą nauczyciela, korzysta z piktogramów, tablicy komunikacyjnej, gestu, AAC lub wypowiedzi słownej; odpowiada na pytania i dokonuje wyboru tematu.	Uczeń reaguje na obecność rozmówcy spojrzeniem, mimiką, ruchem ciała, wokalizacją, gestem „tak/nie” lub wyborem spośród dwóch symboli z pełnym wsparciem dorosłego.
2. Edukacja środowiskowa	Uczeń obserwuje i opisuje zjawiska przyrodnicze, w tym pogodowe oraz cykliczne zmiany w przyrodzie.	Uczeń samodzielnie obserwuje pogodę, nazywa ją, dobiera symbol pogody i mówi, jak wpływa ona na ubiór lub aktywność.	Uczeń z pomocą nauczyciela wskazuje symbol pogody, dobiera ubranie do pogody spośród propozycji i odpowiada gestem, słowem lub AAC.	Uczeń doświadcza zjawisk przez zmysły, np. ciepło, zimno, wiatr, krople wody; reaguje na bodziec, a dorosły modeluje komunikat i pomaga wskazać symbol.
3. Edukacja społeczna	Uczeń współpracuje z grupą, uczestniczy w podejmowaniu decyzji i próbuje akceptować wspólnie podjęte decyzje.	Uczeń samodzielnie proponuje działanie w grupie, wybiera rolę, respektuje ustalone zasady i akceptuje decyzję większości.	Uczeń uczestniczy w prostym zadaniu grupowym z przydzieloną rolą, dokonuje wyboru spośród 2–3 propozycji i wykonuje część zadania przy wsparciu.	Uczeń bierze udział w aktywności grupowej przez obecność, wspólny rytuał, kontakt wzrokowy, gest, dotyk przedmiotu lub wybór jednej z dwóch opcji z pomocą dorosłego.
4. Edukacja osobista i zdrowotna	Uczeń rozpoznaje i nazywa swoje emocje oraz potrzeby.	Uczeń samodzielnie nazywa emocję lub potrzebę, np. „jestem zmęczony”, „potrzebuję przerwy”, i wybiera sposób poradzenia sobie.	Uczeń wskazuje emocję lub potrzebę na skali, piktogramie albo w aplikacji AAC; korzysta z wypowiedzi: „co czujesz?”, „czego potrzebujesz?”.	Uczeń sygnalizuje potrzebę przez zachowanie, mimikę, napięcie ciała, wokalizację lub gest; dorosły odczytuje sygnały, nazywa emocję i proponuje regulację, np. przerwę sensoryczną.
5. Edukacja artystyczna	Uczeń wyraża emocje i rozumienie świata przez ruch, gest, głos, mimikę oraz dzieli się odczuciami jako odbiorca i twórca sztuki.	Uczeń samodzielnie tworzy pracę, wybiera technikę, opowiada o niej i mówi, jakie emocje chciał wyrazić.	Uczeń wybiera materiały spośród przygotowanych, wykonuje pracę według instrukcji obrazkowej lub demonstracji i wskazuje emocję związaną z pracą.	Uczeń doświadcza materiałów i bodźców artystycznych sensorycznie, np. dotyka faktur, reaguje na muzykę, kolor, ruch; dorosły wspiera wykonanie gestu, śladu, ruchu lub wyboru.
6. Wychowanie fizyczne	Uczeń uczestniczy w grach i zabawach ruchowych, współdziała z innymi, stosuje się do ustalonych reguł.	Uczeń samodzielnie uczestniczy w prostej grze ruchowej, przestrzega kolejności, reaguje na sygnały i współpracuje z partnerem.	Uczeń uczestniczy w zabawie ruchowej z przypomnieniem zasad, demonstracją ruchu, wsparciem fizycznym częściowym lub wizualną instrukcją.	Uczeń uczestniczy w aktywności przez reakcję na bodziec ruchowy, zmianę pozycji, wspomagany ruch, kontakt z przyborem lub współdziałanie ręką na ręce, przy pełnym wsparciu osoby dorosłej.

REFORMA26
KOMPAS JUTRA

Zmiany w szkole to korzyści
dla wszystkich:

NAUCZYCIELE

BLOK 3

Planowanie pracy w oparciu o podstawę programową

Zakres tematyczny:

- omówienie arkusza organizacyjnego,
- efektywne planowanie realizacji treści nauczania w ramach dostępnych godzin.

BLOK 3

Planowanie pracy w oparciu o podstawę programową

Obowiązkowe zajęcia edukacyjne
Funkcjonowanie osobiste i społeczne
Zajęcia rozwijające komunikowanie się
Zajęcia rozwijające kreatywność
Wychowanie fizyczne

Obowiązkowe zajęcia edukacyjne
Porozumiewanie się
Edukacja środowiskowa
Edukacja społeczna
Edukacja osobista i zdrowotna
Edukacja artystyczna
Wychowanie fizyczne

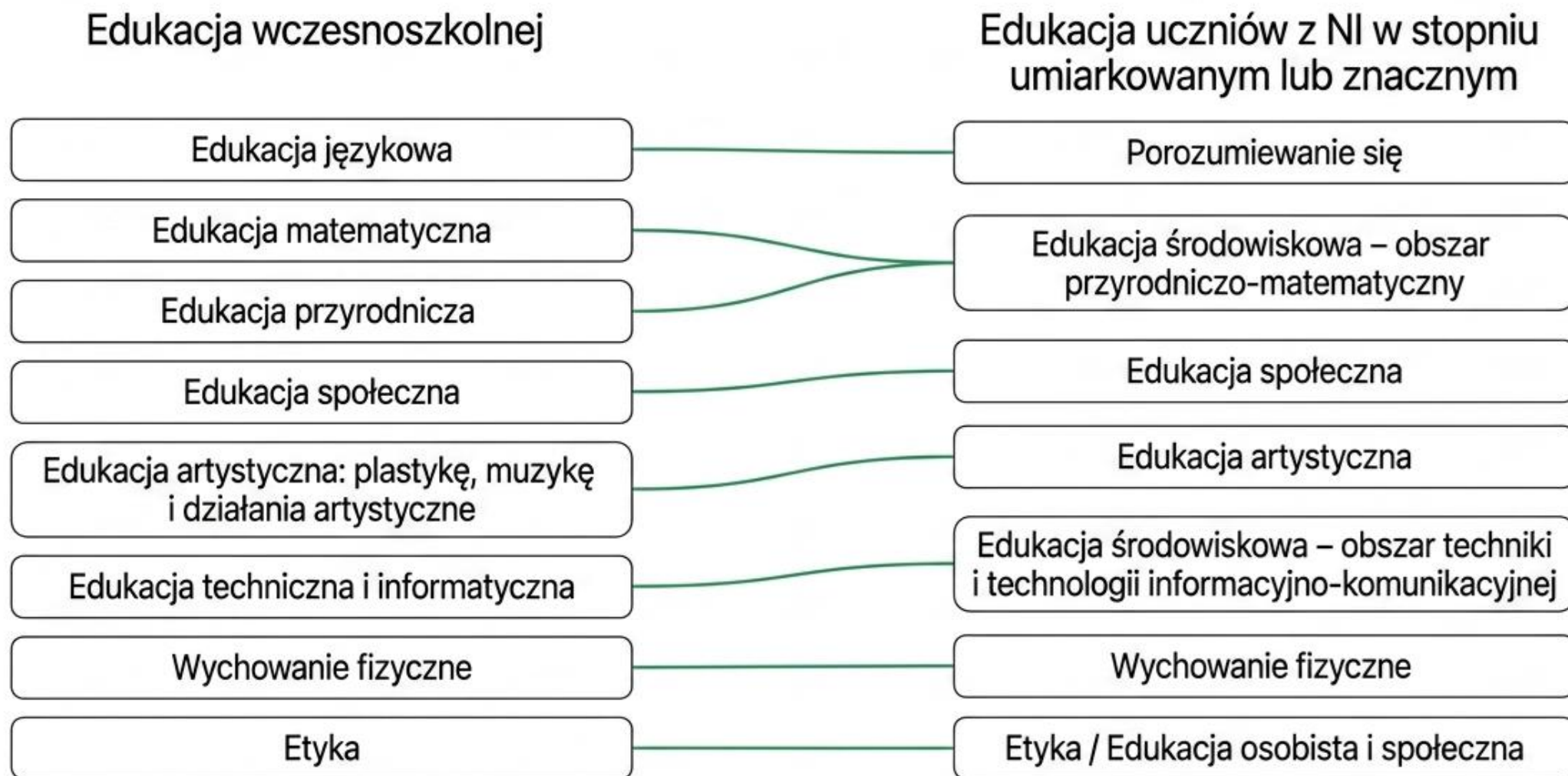
Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Tygodniowy wymiar godzin w klasie								Razem w ośmioletnim okresie nauczania
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1	Funkcjonowanie osobiste i społeczne	4	5	5	6	6	6	7	7	46
2	Zajęcia rozwijające komunikowanie się	2	2	2	2	2	2	2	2	16
3	Zajęcia rozwijające kreatywność	10	10	10	12	13	13	14	14	96
4	Wychowanie fizyczne	3	3	3	4	4	4	4	4	29
Razem		19	20	20	24	25	25	27	27	187
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		5								5
Ogółem		192								
Religia/etyka ²⁾										
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ³⁾										
Język migowy ³⁾										
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁴⁾										

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Tygodniowy wymiar godzin w klasie								Razem w ośmioletnim okresie nauczania
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1	Porozumiewanie się	16	17	17	20	21	21	23	23	158
2	Edukacja środowiskowa									
3	Edukacja społeczna									
4	Edukacja osobista i zdrowotna									
5	Edukacja artystyczna									
6	Wychowanie fizyczne	3	3	3	4	4	4	4	4	29
Razem		19	20	20	24	25	25	27	27	187
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		5								5
Ogółem		192								
Religia/etyka ²⁾										
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ³⁾										
Język migowy ³⁾										
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁴⁾										

Arkusz organizacyjny planu zajęć dla klasy I

Rok szkolny		2026/27	Razem tygodniowo	Efektywna liczba godzin
Rok/Semestr		1		
Liczba tygodni		38		
Efektywna liczba tygodni		36		
1 auP	wf	3	3	108
	godz_d_d_dyr	1;1dyr	1	36
	religia	1	1	36
	rewalid.inne	10	10	360
	PPP	2	2	72
	porozum.	4	4	144
	ed. śr.	3	3	108
	ed. społ.	2	2	72
	ed os i zdr	3	3	108
	ed. art.	4	4	144
Razem		33	33	1188

Jak to może działać w edukacji wczesnoszkolnej?

Jak to może działać w klasach starszych?

Day Schedule Card				
Dzień	Lekcja	Forma	Przedmiot (klasa)	Co faktycznie realizuje uczeń
Pon	1	klasa	WF	aktywność ruchowa (WF)
Pon	2	klasa	plastyka	ekspresja, motoryka (ed. art.)
Pon	3	indywid.	matematyka	liczenie funkcjonalne (ed. środ.)
Pon	4	indywid.	polski	komunikacja (porozumiewanie się)
Pon	5	klasa	godz. wych.	relacje społeczne (ed. społ.)

Część godzin = razem z klasą WF, plastyka, muzyka, godzina wychowawcza integracja + naturalne uczenie się

Część godzin = dostosowane (indywidualne)
tu realizowana jest właściwa „podstawa dla umiarkowanych”

Rewalidacja + PPP = wsparcie rozwój funkcji, komunikacji, emocji

BLOK 4

Doświadczenia edukacyjne

Zakres tematyczny:

- rola doświadczeń edukacyjnych jako podstawowej formy uczenia się uczniów (uczenie się przez działanie, przeżywanie i powtarzanie),
- dostosowanie doświadczeń do indywidualnych możliwości, potrzeb i poziomu funkcjonowania ucznia,
- przykładowe typy doświadczeń edukacyjnych obecne w podstawie programowej.

Serce Zmiany: Czym są „Doświadczenia Edukacyjne”?

Obserwacja w terenie.
Wspólne badanie zjawisk przyrodniczych (rośliny, zwierzęta, pogoda) i dzielenie się spostrzeżeniami.

Współpraca i sensoryka.
Praca grupowa nad dużymi formatami, rozwijająca motorykę i sprawczość.

Rozwiązywanie problemów.
Tworzenie prostych konstrukcji (wiatraczki, makiety, wieże), modyfikowanie ich i nauka na błędach.

Doświadczenie dotykowe i komunikacja.
Użycie materiałów o różnej fakturze wspierające percepcję wielozmysłową.

JAK PLANOWAĆ DOŚWIADCZENIA EDUKACYJNE

KARTA DOŚWIADCZENIA EDUKACYJNEGO

Temat: _____ Data: _____ Kontekst: (gdzie, kiedy, sytuacja) _____		Checklista ☐ uczeń aktywnie działa ☐ uczeń ma jakikolwiek wybór ☐ działanie ma sens dla życia ucznia ☐ rozwijane są kompetencje ☐ jedna aktywność rozwija więcej niż jeden obszar ☐ uczeń może odnieść sukces na swoim poziomie
KOMPETENCJE PRZEKROJOWE I SPRAWCZOŚĆ Poznawcze ☐ krytyczne myślenie ☐ kreatywne myślenie ☐ rozwiązywanie problemów Osobiste ☐ kierowanie sobą ☐ dbanie o siebie Spoleczne ☐ współpraca ☐ dbanie o innych Sprawczość ☐ poczucie przynależności do wspólnoty ☐ nastawienie na rozwój ☐ przekonanie o własnej skuteczności ☐ samorealizacja	GŁÓWNE PUNKTY <i>Lista 3-5 kroków, co robi uczeń.</i>	
JAKIE DECYZJE PODEJMUJE UCZEŃ	UMIEJĘTNOŚCI UCZENIA SIĘ <i>Uczeń po doświadczeniu</i>	
DOSTOSOWANIA	ROLA NAUCZYCIELA ☐ obserwuje ☐ zadaje pytania <i>Jak wspiera?</i> ☐ wspiera ☐ organizuje	
WNIOSKI		

Zacznij od sprawczości
Zaznacz czy działanie ma sens dla życia ucznia i pozwala mu odnieść sukces na jego poziomie (niezależnie czy to poziom I czy poziom III).

Kroki i wybory

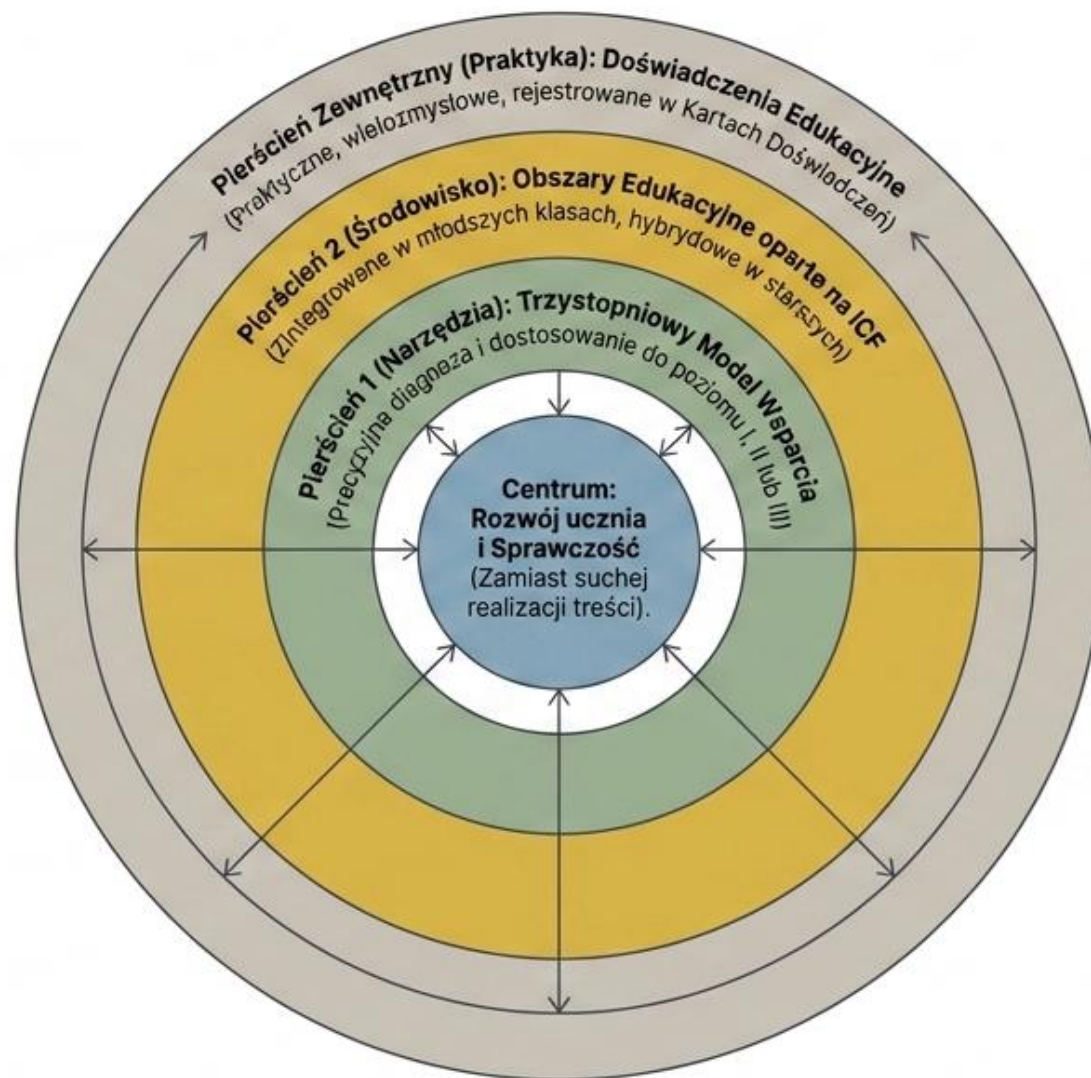
Opisz w 3-5 krokach co fizycznie robi uczeń. Jakie decyzje podejmuje samodzielnie, np. wybór koloru, narzędzia.

Zmień swoją rolę

Nauczyciel nie wykonuje zadania za ucznia. Zaznacz jaką rolę będziesz pełnić w trakcie wykonywania doświadczenia edukacyjnego.

Ekosystem Wsparcia: Mapa drogowa nowej edukacji

OŚRODEK
ROZWOJU
EDUKACJI

REFORMA26
KOMPAS JUTRA

Dziękujemy za uwagę

STRONA INTERNETOWA
WWW.REFORMA26.MEN.GOV.PL

www.ore.edu.pl